

Wojciech Klimski

Instytut Socjologii na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Uniwersyteckie Czasopismo Socjologiczne nr 1, 101-109

2007

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Socjologia w Polsce

Wojciech Klimski,
Instytut Socjologii,
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego.

INSTYTUT SOCJOLOGII NA UNIWERSYTECIE KARDYNAŁA STEFANA
WYSZYŃSKIEGO W WARSZAWIE

W połowie 1954 roku Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego – narzucając uczelniom w Polsce nowy ład polityczny w postaci socjalizmu - przygotowało plan usunięcia Wydziałów Teologicznych z Uniwersytetu Jagiellońskiego i z Uniwersytetu Warszawskiego celem utworzenia jednej, samodzielnej, wyższej, państwowej placówki badawczej Akademii Teologicznej (Mandziuk 1999: 11). W czasie prac nad statutem nowej uczelni zmieniono także nazwę na Akademia Teologii Katolickiej. To wyodrębnienie i połączenie wydziałów teologicznych nie było skutkiem troski o rozwój Akademii (Bartnicki 1999: 7).

Dnia 22 XI 1954 roku odbyła się inauguracja pierwszego roku akademickiego, a na stanowisko rektora został powołany ks. prof. dr hab. Jan Czuj (Mandziuk 1999: 17). Strukturę wewnętrzną ówczesnej Akademii Teologii Katolickiej konstituowało 31 katedr zebranych w trzech wydziałach: Wydziale Teologicznym (17 katedr), Prawa Kanonicznego (8 katedr) i Filozofii Chrześcijańskiej (6 katedr). Zarówno ten sposób zorganizowania uczelni, jak i „ustawienie działalności wszystkich fakultetów przede wszystkim na rozwijanie na wysokim poziomie właściwych im specjalizacji (z wyjątkiem teologii ogólnej) umożliwiło lepszą organizację dydaktyki i pobudziło kadry naukowe do bardziej intensywnej pracy naukowej” (Wyczawski 1976: 18).

Ostatnim rokiem akademickim Akademii Teologii Katolickiej jest rok 1998/1999. Następnym to już pierwszy rok akademicki Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej 30 IX 1999 roku podpisuje ustawę o Utworzeniu Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Wchodzi ona w życie 1 X tegoż roku (Kaczmarek 2000: 157). Pierwszym rektorem zostaje ks. prof. dr hab. Roman Bartnicki. W roku akademickim 1999/2000 Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego posiada sześć wydziałów: Wydział Teologiczny, Wydział Prawa Kanonicznego, Wydział Filozofii Chrześcijańskiej, Wydział Nauk Historycznych i Społecznych, Wydział Prawa i Wydział Nauk Humanistycznych. Obecnie strukturę UKSW tworzą: Wydział Teologiczny, Wydział Prawa Kanonicznego, Wydział Filozofii Chrześcijańskiej, Wydział Nauk Historycznych i Społecznych, Wydział Prawa, Wydział Nauk Humanistycznych i Wydział Matematyczno-Przyrodniczy. Szkoła Nauk Ścisłych.

Geneza Instytutu Socjologii Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego

Socjologia na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego ma prawie półwieczną tradycję, a dokładnie jest tu uprawiana od 41 lat. W październiku 1966 roku na Wydziale Teologicznym Akademii Teologii Katolickiej wprowadzono wykład i seminarium magisterskie z socjologii religii. „Równocześnie Akademia wystąpiła do Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego o utworzenie Katedry Socjologii Religii. W 1968 r. decyzją Rady Wydziału powołano Zakład i zaczęła funkcjonować specjalizacja socjologii religii” (Święcicki 1976: 207). W jej ramach istniało również seminarium doktoranckie. Ta specjalizacja należała do kierunku teologii praktycznej, który funkcjonował w ramach Wydziału Teologicznego (Mandziuk 1999: 23). Pierwszym pracownikiem naukowym zapoczątkowującym i rozwijającym specjalizację socjologii religii był prof. dr hab. Andrzej Święcicki. Również w latach 70. i 80. był on kuratorem specjalizacji socjologii religii, która - w tym okresie - posiadała jedną katedrę nauk socjologicznych - Katedrę Socjologii Religii. Przy czym należy pamiętać, że do roku 1982 dokumenty ATK mówią o specjalizacji socjologii religii. Natomiast od roku akademickiego 1982/1983 podają, że w ramach Sekcji Nauk Społecznych jest kierunek socjologii religii i kierunek katolickiej nauki społecznej (Akademia Teologii Katolickiej 1982: 27)^{xlvi}. Dnia 16 czerwca 1987 roku minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego wydał zarządzenie na mocy, którego z Wydziału Teologicznego wyodrębniony został Wydział Kościelnych Nauk Historycznych i Społecznych (WKNHiS) (Mandziuk 1999: 48). Nowy, czwarty wydział Akademii posiadał 16 katedr, a wśród nich była Katedra Socjologii Religii (Akademia Teologii Katolickiej 1987: 373). Ona to, pod koniec lat 80. stanowiła rdzeń^{xlvi} kierunku socjologii religii, a ten współtworzył Sekcję Nauk Społecznych^{xlvi} (Akademia Teologii Katolickiej 1988: 39) Wydziału Kościelnych Nauk Historycznych i Społecznych.

W roku 1990 kierownikiem specjalności socjologii religii i Katedry Socjologii Religii został ks. prof. dr hab. Witold Zdaniewicz SAC (Adamczuk 1999: 18). W latach 90. nastąpił dalszy rozwój specjalności socjologii religii. Jego wyrazem tego było zwiększenie liczby katedr, a to wiązało się z zatrudnieniem nowych pracowników i poszerzeniem oferty naukowo-dydaktycznej. Kroniki WKNHiS notują, że w roku 1994 istnieją cztery katedry na specjalności socjologia religii: Katedra Socjologii Religii, Katedra Teorii Małych Struktur (Mikrosocjologii), Katedra Historii Myśli Socjologicznej i Katedra Metodologii Badań Socjologicznych. W roku 1996 zostaje dodatkowo powołana Katedra Socjologii Kultury. Należy zaznaczyć, że w latach 90. zostaje przeprowadzonych kilka zmian na „czwartym wydziale”. W odniesieniu do opisywanej specjalności, przejawiają się one w ten sposób, że zmienia się w poszczególnych latach wewnętrzna struktura kierunków (a więc też ich nazwy), na których funkcjonuje specjalność socjologii religii. I tak, w 1992 roku specjalność socjologii religii jest na kierunku nauk społecznych (Akademia Teologii Katolickiej 1992: 42), następnie na kierunku politologii i nauk społecznych (1994 rok), a w 1997 roku, znów na kierunku nauk społecznych (Akademia Teologii Katolickiej 1997: 55). Rok 1998 to kolejna reorganizacja prowadząca do tego, że na kierunku politologii i nauk społecznych jest specjalność socjologia (Akademia Teologii Katolickiej 1998: 67). Powstanie Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, generuje dalsze przekształcenia.

W pierwszym roku akademickim nowego uniwersytetu istnieje sekcja socjologii struktur społecznych. Współtworzy ona kierunek politologii w Instytucie Politologii. Jej kierownikiem jest ks. prof. dr hab. Witold Zdaniewicz SAC i posiada ona pięć, wspomnianych, katedr (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego 2000: 84). Trzeba zaznaczyć, że zmiany zachodzące - w ciągu lat 90. - w strukturze wewnętrznej „czwartego wydziału” i poszerzenie jego palety badawczo-dydaktycznej, wprowadziło konieczność zmiany dotychczasowej nazwy tego wydziału na Wydział Nauk Historycznych i Społecznych (WNHiS).

Od roku akademickiego 2000/2001 kierownikiem sekcji socjologii struktur społecznych jest ks. dr hab. Władysław Majkowski SCJ, prof. UKSW. W pierwszych latach swej działalności podejmuje starania, zmierzające do utworzenia kierunku socjologii. Zmiana jakości kształcenia pozwala Senatowi UKSW podjąć decyzję o utworzeniu z dniem 1 września 2001 roku kierunku studiów socjologia (uchwała nr 28/2000) (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego 2001: 75). W kolejnym roku Senat uczelni podejmuje uchwałę w sprawie utworzenia, z dniem 1 października 2002 roku, Instytutu Socjologii (uchwała nr 25/2002) (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego 2002: 185). Wcześniej, bo w 2000 roku Senat podjął uchwałę o utworzeniu z dniem 1 października 2001 roku zaocznych studiów magisterskich na kierunku socjologia (uchwała nr 37/2000). Wszystkie trzy postanowienia Senatu znalazły „prawną aprobatę” ówczesnego Ministra Szkolnictwa Wyższego, dzięki czemu władze uczelni mogły je zrealizować w zamierzonym przez siebie czasie. Dalsze konsekwencje tych przemian znajdowały wyraz w nowej ofercie naukowo-dydaktycznej IS UKSW. Obecnie Wydział Nauk Historycznych i Społecznych posiada cztery instytuty, a jednym z nich jest Instytut Socjologii. Posiada on: Katedrę Socjologii Ogólnej, Katedrę Statystyki i Metodologii Badań Socjologicznych, Katedrę Klasycznych Teorii Socjologicznych, Katedrę Współczesnej Myśli Socjologicznej, Katedrę Socjologii Małżeństwa i Rodziny, Katedrę Socjologii Religii, Katedrę Socjologii Kultury, Katedrę Socjologii Edukacji i Wychowania, Katedrę Socjologii Pracy i Organizacji, Katedrę Socjologii Miasta i Wsi, Katedrę Demografii, Katedrę Socjologii Procesów Społecznych.

Mówiąc o dalszym rozwoju specjalności socjologii religii na ATK, który istniał w latach 90. trzeba pamiętać także o podjętej - w tym okresie i trwającej po dziś dzień - współpracy między ATK i Głównym Urzędem Statystycznym. Ta współpraca zaistniała i rozwinęła się dzięki staraniom i inicjatywie ks. prof. dr hab. Witolda Zdaniewicza SAC^{xlvi}. Jej początki sięgają 1991 roku.

Historia socjologii na UKSW notuje trzech kolejnych kierowników tej specjalności. Pierwszym z nich był prof. dr hab. Andrzej Świącicki. Funkcję kierownika specjalności pełnił w latach 1966 – 1985. On to rozpoczynał i rozwijał specjalizację socjologii religii. Swoje zainteresowania naukowe ogniskował wokół społecznych i gospodarczych aspektów alkoholizmu, katolickiej nauki społecznej oraz socjologii religii (Leksykon socjologii religii 2004). Jest autorem m.in.: *Alkohol. Zagadnienia polityki społecznej*, Warszawa 1968, 1977 (wyd. 2.); *Podstawowe wiadomości o alkoholu i alkoholizmie*, Warszawa 1983.; *Możesz myśliciel*, Warszawa 2003.

Następnie, pieczę nad socjologią na ATK przejął ks. prof. dr hab. Witold Zdaniewicz SAC. Był kierownikiem opisywanej specjalności w latach 1990 – 2000. Specjalizuje się w socjologii religii, katolickiej nauce społecznej, teologii pastoralnej, metodologii badań socjologicznych i badaniach opinii publicznej. Szczególnie interesują go zagadnienia związane z

socjologią powołań kapłańskich, zakonnych, wartościami religijno-moralnymi młodzieży, religijnością społeczeństwa polskiego, statystyką Kościoła katolickiego^{xlv}. Pod jego redakcją ukazały się m.in.: *Kościół katolicki na początku trzeciego tysiąclecia w opinii Polaków*, (współredakcja) Warszawa 2004.; *Młodzież Warszawy – pokolenie pontyfikatu Jana Pawła II*, (współredakcja) Warszawa 2005.; *Religia – Kościół – Społeczeństwo*, (współredakcja) Warszawa 2006 (Leksykon socjologii religii 2004).

W 2000 roku kierownikiem Sekcji Struktur Społecznych zostaje ks. dr hab. Władysław Majkowski SCJ, prof. UKSW. Od 2001 roku jest on dyrektorem kierunku socjologii, a od 2002 roku dyrektorem Instytutu Socjologii UKSW. Ponadto kieruje Katedrą Socjologii Ogólnej i Katedrą Klasycznych Teorii Socjologicznych. Specjalizuje się w socjologii rodziny. W swoich badaniach podejmuje zagadnienia związane z charakterystyką polskiej rodziny, jej przemianami i czynnikami ją dezintegrującymi. Jest autorem publikacji naukowych m. in.: *People's Poland: patterns of social inequality and conflict*, Londyn 1985.; *Czynniki dezintegracji współczesnej rodziny polskiej: studium socjologiczne*, Kraków 1997.; *Rodzina polska u progu trzeciego tysiąclecia: materiały z sympozjum zorganizowanego przez Instytut Socjologii*, (redaktor) Warszawa 2003.

Działalność naukowo-dydaktyczna realizowana w Instytucie Socjologii UKSW

Prezentacja działalności naukowo-dydaktycznej IS UKSW nastąpi poprzez opis badań, jakie podejmują pracownicy samodzielni tegoż instytutu^{xlvi}.

Dr hab. Bohdan Cywiński, prof. UKSW pracuje w IS UKSW od 2004 roku. Jest kierownikiem Katedry Socjologii Społecznych Procesów. Specjalizuje się w historii najnowszej i problemach zmiany społecznej. Jest autorem publikacji m.in.: *Doświadczenie polskie*, Warszawa 1986. *Mój kawałek Europy*, Warszawa 1994.; *Idźcie o dobro wspólne. Oponiść o Franciszku Stefczyku*, Sopot 2004^{xlvi}.

Dr hab. Zdzisław Krasnodębski, prof. UKSW pracuje w IS UKSW od 2001 roku. Jest kierownikiem Katedry Współczesnej Myśli Socjologicznej. Swoje zainteresowania badawcze koncentruje wokół zagadnień z pogranicza filozofii i socjologii. Wykorzystując współczesną myśl filozoficzno-socjologiczną analizuje przemiany, jakie nastąpiły w społeczeństwie polskim i społeczeństwach Europy Zachodniej po upadku komunizmu. Jest autorem publikacji m.in.: *Rozumienie ludzkiego zachowania*, Warszawa 1986.; *Postmodernistyczne rozterki kultury*, Warszawa 1996.; *Demokracja peryferii*, Gdańsk 2003.

Dr hab. Andrzej Ochocki, prof. UKSW, wykładowca demografii i statystyki na Wydziale Nauk Historycznych i Społecznych od 1997 roku, kierownik Katedry Demografii i Statystyki. Przeprowadzone przez niego badania naukowe dotyczą: migracji ludności, warunków życia gospodarstw domowych, polityki ludnościowej, postaw społecznych obywateli. Jest autorem ok. 100 publikacji, m.in.: *Emigracja ludności z Polski do Republiki Federalnej Niemiec w latach 1952-1972*, Warszawa 1974.; *Wpływ migracji na rozmieszczenie zasobów pracy w latach 1970-1983*, Warszawa 1986.; *Spisy duchowieństwa Kościoła katolickiego w Polsce (1971-1997)*, w: *Kościół - Socjologia – Statystyka*, Warszawa 1999.; *Sytuacja demograficzna i społeczna rodzin w Polsce*, Warszawa 2005.; *Postawy społeczno-polityczne Polaków*, w: *Religia – Kościół – Społeczeństwo. Wyniki porównawczych badań socjologicznych w 12*

diecezjach, Warszawa 2006.; *Demograficzne, społeczne i ekonomiczne przesłanki polityki rodzinnej w Polsce*, w: *Małżeństwo – etyka – ekonomia*, Białystok 2007.

Dr hab. Hanna Podedworna, prof. UKSW pracuje w Instytucie Socjologii Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego od 2005 roku. Jest kierownikiem Katedry Socjologii Miasta i Wsi. Od roku akademickiego 2005/2006 pełni funkcję prodziekana ds. nauki Wydziału Nauk Historycznych i Społecznych. Specjalizuje się w socjologii wsi i miasta, socjologii społeczności lokalnych i problemach rozwoju lokalnego. Główne kierunki swoich badań wiąże z problematyką restrukturyzacji obszarów wiejskich po przystąpieniu do UE, rewitalizacji przestrzeni miejskiej, partycypacji lokalnej i teorii kapitału społecznego. Jest autorką publikacji naukowych m.in.: *Polscy farmerzy i ich świat społeczny*, Warszawa 2001, *Socjologia Ogólna: wybrane problemy*, (autorka 3 rozdziałów) Warszawa 2005.; *Przemiany zbiorowości wiejskich*, w: *Społeczeństwo Polskie w procesie zmian*, red. J. Wasilewski Warszawa 2006.

Dr hab. Andrzej Potocki OP, prof. UKSW, pracuje w IS UKSW od 2003 r. Jest kierownikiem Katedry Socjologii Edukacji i Wychowania. Specjalizuje się w socjologii religii i socjologii wychowania. Stąd problemy badawcze, jakie podejmuje, sytuują się przede wszystkim na styku tych subdyscyplin. W ostatnim okresie dotyczyły katechezy w szkole i parafii, wychowania seksualnego, szkolnictwa katolickiego, duszpasterstwa młodzieży, wychowania religijnego w harcerstwie. Jest autorem m. in.: *Katecheta i katecheza w polskiej szkole*, (współautor) Warszawa 1995.; *Ludzka płciowość, rodzina, szkoła*, Częstochowa 1997; *Wychowanie religijne w polskich przemianach. Studium socjologiczno-pastoralne*, Warszawa 2007.

Prof. dr hab. Elżbieta Reklajtis rozpoczęła swoją pracę na Wydziale Kościelnych Nauk Historycznych i Społecznych ATK na specjalności socjologia religii w 1992 roku. Jest kierownikiem Katedry Socjologii Kultury. Specjalizuje się w socjologii kultury. W swych analizach podejmuje problemy z socjologii i antropologii, komunikacji społecznej, struktur społecznych średniego szczebla i międzykulturowego przekazu wartości w procesach zmiany kulturowej. Terenem badań są najczęściej kraje arabskie i ich relacje zewnętrzne. Jest autorem publikacji m. in.: *Maghreb współczesny: z badań nad kontaktem i współtężnościami kultur*, Warszawa 1976.; *Liban: korzenie i przyszłość pluralizmu kultury*, Warszawa 1993.; *Liban: między wojną i pokojem: problemy współczesności*, Warszawa 2003, 2007 (wyd. 2.).

Dr hab. Paweł Ruszkowski, prof. UKSW pracuje w Instytucie Socjologii Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego od 2005 r. Wcześniej pracował w Instytucie Socjologii UAM w Poznaniu oraz w Collegium Civitas w Warszawie. Jest kierownikiem Katedry Socjologii Pracy i Organizacji, a także kierownikiem studiów doktoranckich w zakresie socjologii na Wydziale Nauk Historycznych i Społecznych. Specjalizuje się w socjologii organizacji i socjologii pracy. Zainteresowania badawcze koncentrują się wokół problematyki grup interesów w gospodarce (szczególnie w sektorze energetycznym), socjologii konfliktu, zmiany systemowej i związanych z nią przemian świadomości społecznej (szczególnie w zakresie problematyki światopoglądów). Ważniejsze publikacje to: *Struktury organizacyjne ruchu samorządów pracowniczych w latach 1981–1990*, Warszawa 1990.; *Społeczne mechanizmy współdziałania w przedsiębiorstwie*, Warszawa 1998.; *Socjologia zmiany systemowej w gospodarce*, Poznań 2004. *JP II – pokolenie czy mozaika wartości*, (współredakcja) Poznań 2006.

Dr hab. Janina Słomińska pracowała w ATK na specjalności socjologia religii w latach 1974-1999. Od 1994 roku była kierownikiem Katedry Mikrosocjologii. Specjalizuje się w socjologii religii, socjologii małych struktur społecznych, socjologii rodziny i wychowania. Szczególnie interesuje się pojęciami i postawami religijno-moralnymi, problematyką socjalizacji i wychowania religijnego w rodzinie, a także grupami i ruchami religijnymi. Jest autorką publikacji naukowych m.in.: *Wychowanie religijne w rodzinie*, Warszawa 1984.; *Mechanizmy i funkcje grup młodzieżowych*, Warszawa 1986 (Leksykon socjologii religii 2004).

Prof. dr hab. Mieczysław Trzeciak pracował w IS UKSW w latach 2002 – 2005. Był kierownikiem Katedry Socjologii Pracy i Organizacji. Specjalizuje się w polityce społecznej i socjologii pracy. W swoich badaniach podejmuje zagadnienia dotyczące roli *Public Relations* w zarządzaniu przedsiębiorstwem, koncepcji spółdzielczości i samorządności, problematyki bezrobocia i bezpieczeństwa pracy. Jest autorem publikacji naukowych m. in. : *Podstawy ergonomii*, Radom, 1996 (wyd. 2).; *Bariery rozwoju Drugiej Rzeczypospolitej*, Radom, 1999.; *Socjologia pracy*, Radom, 2003 (wyd. 7).

Dr hab. Tadeusz Wołoszyn SJ, prof. UKSW pracował na ATK i UKSW (na Wydziale Nauk Historycznych i Społecznych oraz na Wydziale Prawa Kanonicznego i Cywilnego) w latach 1977 – 2001. Specjalizuje się w socjologii moralności. Wiodącą problematyką jego badań są zagadnienia etosu (moralność w sensie szerszym) i warunki w jakich ludzie podejmują ważne decyzje życiowe. Sformułował metodę badawczą, którą określa jako autopamiętnikarską (metodę ważnej decyzji życiowej). Jest autorem publikacji m. in.: *Teoretyczne założenia katechezy młodzieżowej*, (współautor) Warszawa 1989.; *Religijność a działania uznane za ważne w okresie przemian społecznych w Polsce 1973-1981-1982*, Warszawa 1990.; *Etos społeczeństwa polskiego na progu XXI wieku a ewangelizacja*, Warszawa, 1994.

Prof. dr hab. Andrzej Wójtowicz pracuje w IS UKSW od 2000 roku, jest kierownikiem Katedry Socjologii Religii. Specjalizuje się w socjologii religii, socjologii ogólnej i socjologii organizacji. Zajmuje się problemami dotyczącymi teoretycznych i empirycznych podstaw współczesnej socjologii religii, zmianami religijności pod wpływem procesów modernizacji społecznej, katolicyzmem polskim. Swe analizy socjologiczne sytuuje w teoretycznej perspektywie strukturalno-interakcjonistycznej. Jest autorem publikacji naukowych m. in.: *Osoba i transcendencja Karola Wojtyły: antropologia wiary i Kościoła*, Wrocław 1993.; *Współczesna socjologia religii: założenia, idee, programy*, Tyczyn 2004.; *Kultury religijne: perspektywy socjologiczne*, (redaktor) Warszawa – Tyczyn 2005.

Do grona młodszych pracowników należą: dr Urszula Bejma, dr Martyna Kawińska, dr Kinga Lendzion, dr Anna Linek, dr Sławomir Peszkowski, dr Agnieszka Wolk, ks. dr Sławomir Zaręba SAC, ks. dr Jan Zowczak, mgr Elżbieta Bojanowska, mgr Tomasz Korczyński, mgr Olga Kotowska, mgr Anna Potasińska, mgr Rafał Wiśniewski, mgr Marcin Zarzecki i doktoranci.

Aktywność Instytutu Socjologii UKSW wyraża się także w dydaktyce. Jest ona realizowanej na wykładach kursorycznych, wykładach monograficznych, konwersatoriach i ćwiczeniach. Kształcenie w tej jednostce badawczo-dydaktycznej może przebiegać na dwa sposoby. Wedle pierwszego, studenci realizują program zajęć, który jest uporządkowany w cztery specjalności. Wybór specjalności jest związany z problematyką podejmowaną w rozprawie magisterskiej. Specjalności jakie oferuje IS to: socjologia zarządzania i rozwoju lokalnego, socjologia małżeństwa i rodziny, socjologia norm i organizacji, socjologia komunikacji międzykulturowej.

Drugi sposób kształcenia daje studentowi możliwość skomponowania własnego programu studiów. Dla porządku należy wspomnieć, że ten autorski program studiów musi być uzgodniony z dyrektorem Instytutu Socjologii. Ponadto kształcenie obejmuje zajęcia informatyczne, które rozwijają umiejętność pracy studenta w podstawowych programach komputerowych, a także w programach specjalistycznych wykorzystywanych w socjologicznych badaniach empirycznych (SPSS itp.). W skład oferty dydaktycznej Instytutu Socjologii UKSW wchodzi permanentnie poszerzany księgozbiór socjologiczny i systematycznie aktualizowana prenumerata kilkunastu czasopism o proweniencji socjologicznej. Te dwa typy publikacji są gromadzone zarówno w Bibliotece Głównej jak i Bibliotece Instytutu Socjologii.

Na płaszczyźnie badawczej, jak i dydaktycznej Instytut Socjologii prowadzi współpracę z Głównym Urzędem Statystycznym i Instytutem Statystyki Kościoła Katolickiego SAC. We wcześniejszych latach ta współpraca dotyczyła realizowania w GUS-ie komputerowych ćwiczeń z programów statystycznych (lata 1991 – 1995), natomiast obecnie sprowadza się do tzw. „wycieczek naukowych”. Ich celem jest poznanie aktualnych przedsięwzięć badawczych GUS-u, a także uczestniczenie w wykładach prowadzonych przez specjalistów z zakresu statystyki i demografii. GUS jest również instytucją, w której studenci IS UKSW odbywają praktyki studenckie. Ponadto IS UKSW współpracuje z Instytutem Statystyki Kościoła Katolickiego SAC (ISKK SAC). Ta współpraca przejawia się w kształceniu przyszłych socjologów przez pracowników ISKK SAC (w przypadku niektórych osób można mówić o swoistej unii personalnej), ale także w tym, że studenci IS są włączani w badania socjologiczne prowadzone przez ISKK. Dzięki nim studenci zdobywają profesjonalne doświadczenia ankierskie. Dotychczas studenci socjologii 3 i 4 roku wzięli udział w badaniach socjologicznych realizowanych na terenie 10 następujących diecezji: tarnowskiej, sandomierskiej, łódzkiej, łomżyńskiej, poznańskiej, częstochowskiej, gnieźnieńskiej, szczecińskiej, gdańskiej, warszawskiej^{xlvi}.

W ramach Instytutu Socjologii funkcjonuje Koło Naukowe Studentów Socjologii (KNSS). Jego początki sięgają roku 1996. Jest to organizacja studencka skupiająca studentów, których łączy „miłość do socjologii”^{xlvi}. Ten silny motyw generuje w nich działalność naukową, która wyraża się w organizowaniu odczytów i spotkań z socjologami i badaczami problemów społecznych. Jako przykładowe spotkania naukowe, można wskazać następujące: *Współczesny Izrael - kultura i społeczeństwo* (wygłosił wykład dr Przemysław Nowogórski), *Rola kapłana misjonarza na Madagaskarze* (wygłosiła wykład dr Kinga Lendzion), *Przemoc nie/symboliczna - Francja w ogniu* (gośćmi spotkania byli prof. dr hab. Elżbieta Reklajtis i dr Sławomir Łodziński)^{xlvi}. Ponadto członkowie KNSS mają możliwość uczestniczenia w badaniach organizowanych przez ISKK SAC. Uczestniczyli w badaniach nad postawami aksjonormatywnymi młodzieży, postawami społeczno-religijnymi Polaków^{xlvi}. Swą aktywność naukową i fakty zachodzące w „świecie socjologii” działacze KNSS prezentują na własnej stronie internetowej^{xlvi}.

Opisując aktywność naukowo-dydaktyczną należy wspomnieć o pismach, w których pracownicy IS mogą prezentować swoją działalność. Publikacje naukowe z zakresu socjologii były do 1994 roku publikowane w półroczniku *Studia Theologica Varsaviensia*, będącym czasopismem Wydziału Teologicznego. W roku 1994 ukazał się pierwszy numer półrocznika *Saeculum Christianum*, który jest pismem Wydziału Nauk Historycznych i Społecznych. Przedstawia on problematykę historyczno-społeczną. Ponadto zagadnienia socjologiczne również są publikowane w

kwartalniku *Collectanea Theologica*. Zarówno ten ostatni jak i *Studia Theologica Varsaviensia* znajdują się na liście czasopism przygotowanej przez Instytut Naukowy w Filadelfii. Od roku akademickiego 2006/2007 IS UKSW posiada recenzowane *Uniwersyteckie Czasopismo Socjologiczne*. Ma ono formę strony internetowej, jednakże dwa razy w roku, będzie publikowana jego zawartość naukowa. *Uniwersyteckie Czasopismo Socjologiczne* jest głównie zorientowane na promowanie działalności naukowej doktorantów, asystentów i adiunktów.

Dla zakreślenia szerszego obrazu działalności naukowo-dydaktycznej IS UKSW należy wspomnieć, że IS współpracuje (w ramach programu Socrates/Erasmus) z ośrodkami zagranicznymi (Universitaet Bremen i Universidade do Porto) i krajowymi (w ramach programu *Mosť*). Ponadto stopniowo jest wdrażany cykl kształcenia opisany w Deklaracji Bolońskiej. Na studiach niestacjonarnych, w roku akademickim 2005/2006 został powołany pierwszy rok studiów licencjackich z socjologii, natomiast na studiach stacjonarnych pierwszy rok studiów licencjackich rozpocznie studia w roku akademickim 2007/2008. Od roku akademickiego 2006/2007 na Wydziale Nauk Historycznych i Społecznych istnieją studia doktoranckie, przygotowujące do uzyskania stopnia doktora nauk humanistycznych w zakresie socjologii. Od 1966 do 2006 roku, w zakresie socjologii przeprowadzono 8 kolokwium habilitacyjnych^{xlvi}, 46 przewodów doktorskich i 610 egzaminów magisterskich^{xlvi}.

Tab. 1 Liczba studentów w poszczególnych latach akademickich w IS UKSW

Tryb studiów	Liczba studentów w poszczególnych latach akademickich					
	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07 ^{xlvi}
Studia stacjonarne	312	349	349	406	432	433
Studia niestacjonarne	149	216	369	481	526	465
Studia doktoranckie	-	-	-	-	-	15

Źródło: Dziekanaty studiów stacjonarnych i niestacjonarnych Wydziału Nauk Historycznych i Społecznych UKSW

Bibliografia

- Adamczuk, L. 1999. *Badacz społecznego wymiaru Kościoła. Biografia ks. prof. W. Zdaniewicza SAC*. W: L. Adamczuk, E. Firlit, A. Ochocki, T. Zembrzuski (red.) *Kościół - socjologia - statystyka. Księga jubileuszowa poświęcona profesorowi Witoldowi Zdaniewiczowi SAC*. Warszawa: ATK, s. 9 – 29.
- Akademia Teologii Katolickiej. 1982. *Skład osobowy oraz spis wykładów i ćwiczeń na rok akademicki 1982/83*. Warszawa: ATK.
- Akademia Teologii Katolickiej. 1987. *Skład osobowy oraz spis wykładów i ćwiczeń na rok akademicki 1987/88*. Warszawa: ATK.
- Akademia Teologii Katolickiej. 1988. *Skład osobowy oraz spis wykładów i ćwiczeń na rok akademicki 1988/89*. Warszawa: ATK.
- Akademia Teologii Katolickiej. 1992. *Informator na rok akademicki 1992/1993*. Warszawa: ATK.
- Akademia Teologii Katolickiej. 1997. *Informator na rok akademicki 1997/1998*. Warszawa: ATK.
- Akademia Teologii Katolickiej. 1998. *Informator na rok akademicki 1998/1999*. Warszawa: ATK.
- Bartnicki, R. 1999. *Słowo rektora*. W: J. Mandziuk. *Dzieje Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie 1945 – 1999*. Warszawa: UKSW, s. 7 - 8.
- Kaczmarowski, H. i H. Cz. Podolski. 2000. *Pierwsze dni Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego*. Warszawa: UKSW.
- Leksykon socjologii religii*. 2004. (red.) Mariański, J. i M. Libiszowska- Żółtkowska Warszawa: VERBINUM.
- Mandziuk, J. 1999. *Dzieje Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie 1945 – 1999*. Warszawa: UKSW.
- Święcicki, A. 1976. *Specjalizacja socjologii religii*. W: H. Wyczawski (red.) *XX lat Akademii Teologii Katolickiej. Księga pamiątkowa 1954 – 1974*. Warszawa: ATK, s. 207 – 211.
- Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego. 2000. *Informator na rok akademicki 1999/2000*. Warszawa: UKSW.
- Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego. 2001. *Kroniki Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie*. Warszawa: UKSW.
- Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego. 2002. *Kroniki Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie*. Warszawa: UKSW.
- Wyczawski, H. 1976. *Ogólny zarys dziejów Akademii Teologii Katolickiej*. W: H. Wyczawski (red.) *XX lat Akademii Teologii Katolickiej. Księga pamiątkowa 1954 – 1974*. Warszawa: ATK, s. 13 – 34.